

Primorskem močnejši, nego si vlada misli, le poiskati ga je treba. V Trstu je res italijanski živelj močen, ali če vlada resno hoče pospeševati slovanstvo, pa bode kmalu videla, da se bode zlasti v nižjih razredih začelo kmalu spreminjati na bolje. Okrepčanje slovanstva v drugih krajih na Primorskem, bode tudi močno vplivalo na Trst. Čim bolj se drugod še podrežejo korenine italijanski iredenti, tem boljše bode tudi v Trstu.

Pred vsem je potrebno, da se vodstvo tržaške vlade izroči v roke možu, ki bode kos tej težavni nalogi, ki bode vedel, kaj je njegova dolžnost v pokrajini, ki je po večini slovanska, katerega bode vodila stroga pravičnost do vseh narodnostij, kateri ne bode dajal nobene prednosti italijanskemu življu, kateri bode imel pa tudi dovolj poguma stopiti Italijanom na prste.

Če tudi je zlo jako globoko se zarilo, vendar se pa še da izrjavati. Vedeti je treba, da se Italijani ne odlikujejo baš s pogumom. Če bodo videli, da vlada v Trstu stroga roka, ki ni pripravljena se jim udati, pa bodo veliko volnejši.

Kaj je pa storiti tržaškim Slovanom, dokler ne pride boljše prepričanje v vladne kroge? Nič drugzega, kakor organizovati se, da bodo vladni krogi spoznali, da so Slovani še vedno važen faktor v Trstu. Z vladno stranko se jim pa ni spuščati v nikaka pogajanja, dokler se razmere bistveno ne spremenijo. Taka pogajanja le begajo duhove, drugzega pa nič. Poslednji dogodki so dovolj očitno pokazali, da od vladne stranke mi nimamo pričakovati pravičnosti, ravno tako kakor od iredentovcev ne. Obupati pa nam ni treba. Prej ali slej se bodo odprle oči odločilnim krogom na Dunaji, kam da sedanji sistem pelja. Še jedne ali dvoje take volitve, pa jo bodo dogospodarili gospodje, ki imajo sedaj veliko besedo pri tržaškem namestništvu. Tržaški Slovenci so preživeli barona Pretisa, pa bodo tudi Rinaldinija.

Politični pregled.

Delegacije. — Minister vnanjih stvari grof Kalnoky je te dni v delegacijskih odsekih razlagal vnanjo politiko. Razmere se niso od zadnjega delegacijskega delovanja skoro nič spremenile. Trodržavna zveza še vedno obstoji in je njen značaj jako miren. Odnosaji z Rusijo se boljšajo, posebno car je jako miroljuben. Na Balkanu ni nič vznemirljivega. Bolgarskih razmer grof Kalnoky ni nič omenjal, v Srbiji se je prevrat tako gladko zvršil, da se o kaki revoluciji še govoriti ne more. Z novo srbsko vlado je Avstrija v dobrih odnosajih. Z Rumunijo so pa le neka gospodarska nasprotja. Najbolj veselo je pa, da je minister izrekel nado, da se odnosaji v Evropi še tako zboljšajo, da se bode lahko celo mislilo na razoroževanje. Kalnokyjeva pojasnila niso le pri nas, temveč tudi v Rusiji napravila najboljši vtis. — Minister Kalay je pa delegatom razložil, kako da v Bosni napreduje kmetijstvo, obrtnija, trgovina in šolstvo. V Mostaru se osnuje nova popolna gimnazija. Nove ceste se delajo, blagostanje prebivalstva se vekša.

Volitve v Trstu. — V drugem razredu so zmagali iredentovci ali progresovci. Ker v prvem zmagajo konservativci, bode v novem mestnem zboru s prva majhna konservativna večina, ker bodo Slovenci iz okolice podpirali konservativce. Ta večina bode le sprva in bolj navidezna. Snuje se že sedaj

iz nekaterih progresovcev in nekaterih konservativcev zmerna liberalna stranka. Ta stranka bode pa le nekaj časa hodila po sredi. Čez nekaj mesecev se pa pridruži progresovcem, ki bodo zopet v novem zboru imeli večino, kakor so jo imeli v razpuščenem.

Shod moravske narodne stranke. — V nedeljo je bil v Brnu shod zaupnikov narodne stranke. Na tem shodu sta govorila državna poslanca Začek in Fanderlik. Poslednji je posebno naglašal, da se morajo Čehi sedaj posebno potegovati za narodno enakopravnost in delati na to, da se obnovi prejšnja desnica. Za obnovenje češkega državnega prava sedaj ni pravi čas. Poprej je treba sporazumljenja z Nemci, ki je pa mogoče le na podlagi narodne enakopravnosti.

Mladočeški shod je bil v nedeljo v Jiglavi na Moravskem. Dr. Herold je zagovarjal narodno enakopravnost in češko državno pravo. Hudo je grajal Plenerjevo postopanje v delegaciji in opravičeval mladočeško rogoviljenje v deželnem zboru. Shod je izrekel mladočeškemu poslancem zaupanje, nezupanje pa dvornemu svetniku Mežniku in dr. Fanderliku.

Zagrebški mestni zbor. — V zagrebškem mestnem zboru se je pokazalo hudo nasprotje mej vladno stranko in opozicijo. Poslednja je hotela interpelovati župana zaradi postopanja policije proti vseučiliščnikom ob poslednji deželnozbornski volitvi. Župan pa ni dopustil interpelacije, izgovarjajoč se, da mesto izvaja policijo le v prenesenem delokrogu. Ker je večina pritrdila mnenju županovemu, je opozicija zapustila dvorano.

Ogersko. — Najvišje sodišče je obsodilo komornskega opata na 70 gld. globe, ker ni izvrševal ukaza naučnega ministra, po katerem se morajo krsti otrok iz mešanih zakonov naznaniti duhovnemu pastirju tiste vere, v kateri se po državnem zakonu ima otrok vzgojiti. Ta rabsodba je zaradi tega važna, ker je najvišje sodišče priznalo postavnost ministrovemu ukazu, o kateri se je poprej dvomilo. Učni minister je poprosil za jeden prepis rabsodbe.

Srbija. — Volitve v skupščino so končane. Voljenih je 120 radikalcev, 10 naprednjakov in 1 liberalcev; v treh okrajih je treba ožje volitve. Oddanih je bilo vkupe 231.541 glasov in sicer 204.174 glasov za radikalce, 26.945 za naprednjake in 422 za liberalce. Pri zadnjih volitvah, ko so z nepostavnimi sredstvi prodrli liberalci, oddanih je bilo 235.000 glasov. Ta izid volitev jasno kaže, da je ogromna večina naroda na radikalni strani. Kaj premorejo liberalci v Srbiji, kažejo številke 231.541 in 235.000. Pri ravno završenih volitvah je vodstvo liberalne stranke sklenilo volitev se ne udeležiti in vendar tako majhna razlika mej prej in sedaj došlimi volilci Liberalni sklep torej ni imel velikega vpliva.

Nemčija. — Volilno gibanje na Nemškem priča jasno o veliki neslogi, ki vlada ondi mej posameznimi strankami. Kandiduje se vse navskriž, tako, da o konečnem vspehu še ni moč prav ničesar povedati. Z ene strani se zatrjuje, da bo nova zbornica po večini za vojaško predlogo, z druge strani se pa temu zopet odločno oporeka.

Francija. — Zbornica sklenila je zakon, po katerem osebe službujoče v javnih službah ne morejo biti voljene v zbornico. Po zmerno-republikanskih listih nastal je vsled tega sklepa velikansk hrup, vsled česar je zbornica nekotike spremenila svoj sklep, in sicer v toliko, da le državni uradniki in duhovniki ne morejo biti voljeni v zbornico. S tem je zbornica pokazala zopet svoje sovraštvo proti duhovščini. Bo li tudi senat pritrdil temu sklepu, se dvomi. — Več dopolnilnih volitev na Francoskem je pokazalo, da liberalci vsled panamske afere niso izgubili še zaupanja pri ljudstvu. Vse kaže, da bodo i pri prihodnjih volitvah v zbornico, ki bodo jeseni, zopet prodrli liberalci.

Rusija. — Ruski car Aleksander III. mudil se je minoli teden v Moskvi in položil temeljni kamen spomeniku carja Aleksandra II. Moskva je svojega vladarja preprisančno vzpre-

jela in vsi moskovski listi sedaj po odhodu carjevem v prelepih člankih slavijo skrbnega, dobrega in miroljubnega sedanjega ruskega vladarja

Belgija. — Vojno ministerstvo pripravlja predlogo za povišanje vojske. Belgiji je močnejše vojske največ treba zaradi notranjih delavskih razmer. Socijalistički duh, ki preveva ondi delavce, navdaja zmirom bolj vlado s skrbjo. Sicer je pa tudi republikanski duh močno razširjen po Belgijskem.

Obrtnija.

Čikago in Kolumbijeva razstava.

(Dalje.)

Narodnih prepirov, kakor so v Avstriji, ne poznajo v Čikagu, vsaj sedaj ne. Tukaj se ljudje tudi bolj brigajo le za gospodarstvo. Pridobivanje denarja je v Čikagu, kakor sploh v Ameriki prva stvar. Prebivalstvo mesta se povekša vsako leto za kacic 100.000 prebivalcev, in vsi najdejo dela.

Zgoraj smo rekli, da v Čikagu ni narodnih bojev. Dosedaj je bilo to pač res, ali v prihodnje pa utegne postati drugače. Angleži so se začeli bati, da mesto zgubi svoj angleško-ameriški značaj, ker se vedno priseljuje toliko tujcev. Dosedaj se je tukaj potujčevanje hitro vršilo. Otroci došlih Nemcev ali Čehov so se navadno že čutili Angloameričane in niti materinščine dobro več umeli niso, unuki so pa gotovo bili že popolno angleški govoreči Američani. Od kar so se osnovale neangleške šole, izhajajo časopisi v raznih jezicih, se pa to raznarodovanje ne vrši več tako hitro. Posebno nekateri deli mesta dobivajo nemški značaj. S posebnim zakonom se je vpeljala občna šolska dolžnost in hkratu določilo, da se mora v vseh šolah poučevati angleščina. Proti temu zakonu se pa začinja upor pri neangleških prebivalcih. Nemce so nekoliko potolažili s tem, da so v mestne šole vpeljali nemščino kot neobvezni predmet, katere se uče tudi mnogi Nemci. Sedaj ga nekaj besed iz mladih dnij čikaškega mesta.

Zemlja, kjer sedaj stoji Čikago, je bila znana že v sedemnajstem stoletju. Tedaj so tjakaj prišli prvi francoski misijonarji spreobračat Indijane. Tedaj so prišla v Evropo prva poročila o silno rodovitnih pokrajinah ono stran kanadskih jezer, o velikih rekah, ki ondi teko in rudeče kožcih ondi bivajočih. Omenjali so majhno reko Čikago, po kateri Indijani vozijo proti Missisipiju. V vsem osemnajstem stoletju so le nekateri evropski lovci zahajali v te kraje, ali še niso ustanovili nobenega sela v teh obširnih pokrajinah.

Leta 1804. je prišel v te kraje kanadski trgovec s kožuhovino John Kindie. Zgradil si je ob izlivu reke Čikago v Michigansko jezero leseno hišo in je dolgo trgoval z Indijanci, ki so mu ostali celo prijatelji o krvavih vojnah. John Kindie slavi še sedaj kot utemeljitelj čikaškega mesta.

Tedaj so ti kraji bili še v oblasti Indijanov. Zjedinjene države še tukaj neso imele nobene moči. Kupiti

so morale od Indijanov nekoliko zemlje, da so napravili vojaško postajico v varstvo trgovcev s kožuhovino in vanjo postavili 70 mož. Ta postaja je bila le malo časa. Leta 1812. so jo napali Indijani in vse vojake pobili.

Po vojni, štiri leta pozneje, so zopet kupili od Indijancev precej zemlje ob Michiganskem jezeru blizu reke Čikaga, obnovili prejšnjo vojaško trdnjavo. Obnovili so zopet vojaško postajo. Če tudi se je mnogo storilo za varstvo naseljencev, vendar nikdo ni maral iti tje. Leta 1825. je bilo le 24 belih ljudi razen vojakov tu naseljenih. Ker naselba ni uspevala, odpravili so tudi vojaško posadko.

Tedaj tukaj ni bilo po ogromnih pragozdih nobenih cest, in potov. Leta 1830. so Zjedinjene države sklenile zgraditi kanal od Kanadskih jezer skozi reko Čikago in Illinois k Missisipiju, da bi mogli preskrbovati razstresene vojaške posadke v teh krajih. Pa še tedaj ni nikdo veroval v bodočnost čikaške naselbine, ki je tedaj štela kacic 300 ljudi, mej temi pa le polovico belih, drugi so bili Indijanci, Zamorci in mešanci. Vendar je tedaj državni komisar naselbino uredil, omejil, nezasedeni deli so se ponujali na prodaj po poldrugem dolarji oralo. Pa še za to nizko ceno ni bilo kupcev.

Največ kriv temu, da se ljudje v tem kraji neso marali naseljevati, je bil strah pred Indijani, pred katerimi je bilo težko braniti naselbine. Leta 1833. so Zjed. države popolnoma zmagale Indijane in jih razpršile. Ne-katere so podvrgle. Sedaj je bila zagotovljena varnost v teh krajih. S tem letom se pa tudi prav za prav Čikago začinja, staro je torej 60 let. (Dalje sledi.)

Obrtnijske raznoterosti.

Varstvo zoper rujo železnih delov, ležečih pod vodo. Dosedaj nimamo še pravega in povsem zanesljivega sredstva, s katerim bi se prepečila ruja železnih delov, cevij i t. d., ki leže v vodi. Najbolj običajno sredstvo je bilo do sedaj asfalt. Asfaltirani železni predmeti se pod vodo dolgo časa ohranijo brez ruje, a vendar se s časoma začno delati na njih rijaste lise, ki se potem hitro širijo in asfalt odstranijo. Bolj trpežno kakor asfalt je po novejših poskušnjah nastopno sredstvo: dotični železni deli (cevi i. t. d.) se dobro okrtajo z jeklenimi krtačami, da jim odstranimo vso nesnago in tudi rujo, ako se jih je uže prijela, potem se pa s cunjami dobro zdrgnejo. Nato vzamemo dobrega portlandskega cementa, pomešamo z vodo, da je gost kakor kaka barva in namažemo ž njim dotično železo. Pozneje potresemo še suhega cementa po namazanih delih, najbolje s pomočjo male vrečice, kakor se to zgodi pri formah za kovinsko litje. Konečno naj se počasi posuši. Ta manipulacija se ponavlja 5—6krat, a vselej je treba počakati, da se cement dobro posuši.

Kmetijstvo.

Škorec.

Mej najpridnejše zatiralce mrčesov šteti je škorec. Posebno, kadar ženeš živino na pokošene travnike ali požeto polje, pridruži se hitro škorec. To zaradi tega, da